

Tänk på miljön innan du skriver ut detta dokument!

Miljöredovisning 2013

Innehåll

Sjukhusdirektören har ordet.....	3
Karolinska Universitetssjukhuset 2013	4
Myndighetskrav	4
Miljöpåverkan	4
Miljö- och Hållbarhetsarbete	4
Återblickar 2013	5
Goda exempel	6
Karolinskas miljö och hållbarhetsprogram 2012-2016.....	7
Ambitioner med hållbarhetsarbetet.....	8
Miljömål 2012-2016	8
Redovisning miljömålsarbete 2013	9
Läkemedel.....	9
Kemiska ämnen.....	13
Materialresurser	15
Utsläpp av klimatpåverkande gaser	18
Energi.....	19
Sammanfattning måluppfyllelse 2013	21

Feedback

Ge oss feedback på vårt miljöarbete och på vår redovisning. Dina synpunkter hjälper oss att utveckla vårt miljö- och hållbarhetsarbete och är en viktig del i vår intressentdialog.

Kontakta oss

Karolinska Universitetssjukhuset
Miljöavdelningen, C1:77
141 86 Stockholm

E-post: miljoavdelningen@karolinska.se

Sjukhusdirektören har ordet

Karolinska Universitetssjukhuset kan nu se tillbaka på det andra året av sjukhusets Miljö- och Hållbarhetsprogram för åren 2012-2016. Vi börjar nu kunna se resultaten av vårt gemensamma arbete. Inom flera av våra målområden har vi gjort stora framsteg, några av målen har vi faktiskt redan nått!

Vi har t ex nått målsättningen att minska förskrivningen av diklofenac och felodipin med 30 procent. Likaså visar inköpsdata att vi redan har minskat inköpen av produkter innehållande PVC samt PVC och ftalater med mer än målsatta 25 procent.

Andra mål har vi ännu inte uppnått och där återstår insatser innan vi når våra uppsatta målnivåer. Jag tror att det är möjligt att med patienten i fokus, kunskap och kreativitet förbättra våra flöden så att även miljömålen kan uppnås. Flödesarbetet är den viktigaste strategin för att nå goda resultat även inom miljöområdet.

Likväl, resultaten för 2013 gör mig glad och stolt! Miljöarbetet fortsätter att vara framgångsrikt och det genomsyrar hela verksamheten från sjukhusövergripande planer till verksamheternas vardag. Jag upplever att miljöarbetet tydligt uttrycker sjukhusets värderingar *Ansvar, Medmänsklighet och Helhetssyn*.

Jag ser fram emot att få följa Karolinska Universitetssjukhusets miljö- och hållbarhetsarbete under åren som kommer. Jag önskar att alla medarbetare tar del av denna miljöredovisning och liksom jag inspireras och gläds åt resultatet av de viktiga aktiviteter som vi gemensamt genomfört.

A handwritten signature in blue ink that reads "Birgir Jakobsson".

Birgir Jakobsson, Sjukhusdirektör

Karolinska Universitetssjukhuset 2013

Karolinska Universitetssjukhuset (hädanefter kallat Karolinska) är ett av Sveriges och Europas största sjukhus och tillsammans med Karolinska Institutet leder vi den medicinska utvecklingen i Sverige. För oss är sjukvård, forskning och utbildning lika viktiga delar i arbetet för att förlänga och förbättra människors liv.

Som universitetssjukhus medverkar vi i utbildningen av framtidens medicinska expertis och vårdanställda. Nio av tio studenter vid Karolinska Institutet har sin kliniska utbildning förlagd vid Karolinska.

Karolinska har cirka 1 560 vårdplatser. Cirka 110 000 vårdtillfällen i slutenvård produceras per år varav cirka 6 000 är vårdtillfällen som härrör från utomläns- eller utlandspatienter. Sjukhuset har cirka 1,6 miljoner besök varav cirka 48 000 besök är utomläns - eller utlandspatienter.

Karolinska är likaså en av Stockholms största arbetsplatser med cirka 16 000 medarbetare. Totalt finns över 30 yrkeskategorier på sjukhuset.

Vår verksamhet är geografiskt koncentrerad till Solna och Huddinge men vi ansvarar även för vissa verksamheter som är belägna på bland annat Södersjukhuset, Danderyds sjukhus, och Rosenlunds sjukhus samt cirka 80 lokala laboratorier i primärvården.

Myndighetskrav

Anläggningar i Solna och Huddinge har vardera fler än 200 vårdplatser och är därmed anmälningspliktiga enligt miljöbalken. Anmälan har lämnats till Huddinge kommun och Solna stad. I anmälan ingår helikopterverksamheten och i Solna har särskilda villkor ställts för helikopterverksamheten med ett riktvärde på 3700 flygrörelser.

Under 2013 har Karolinska haft tillsyn på Helikopterverksamheten och avfallshantering i Solna och tillsyn på bassängbad Huddinge.

Miljöpåverkan

Miljöpåverkan från vår verksamhet härrör främst från aktiviteter inom vården, forskning och utbildning med koppling till:

- hantering av material
- hantering av miljöfarliga läkemedel
- hanteringen av kemikalier för desinfektion och analys
- hantering av verksamhetens avfall
- energiförbrukning
- transporter

Miljö- och Hållbarhetsarbete

Karolinska är certifierat enligt miljöledningssystemet ISO 14001 sedan 2005. Standarden guidar sjukhuset i miljöarbetet och sätter strukturen för verksamhetens miljöledningssystem.

Karolinskas miljöarbete är väl känt både i Sverige och internationellt och förekommer på alla nivåer inom organisationen. Som stöd i detta arbete finns sjukhuset miljöavdelning, miljösamordnare samt dryga 500 miljöinformatörer som har till uppgift att informera och

stödja sina kollegor i sjukhusets och verksamheternas lokala miljöarbete.

Återblickar 2013

Med start i januari 2013 påbörjades arbetet att utöka samarbetet mellan sjukhusets centrala stabsavdelningar och under året utökades särskilt samarbetet mellan sjukhusets miljöavdelning och upphandlingsavdelning.

Under april månad genomfördes omcertifieringsrevision mot ISO-standard 14001 med gott resultat och fortsatt erhållet certifikat. De externa revisorerna noterade att det fanns ett tydligt engagemang för miljöfrågorna inom sjukhusets verksamhet. Endast ett fåtal avvikelser identifierades.

I maj hölls stormöte för sjukhusets miljöinformatörer på temat kemikalier i varor, produkter och människor. Uppslutningen var god bland sjukhusets miljöinformatörer, vilka även visade på ett stort intresse för kemikaliefrågorna.

Under september månad lanserades Karolinskas egen digitala miljöutbildning för chefer. Utbildningen var framtagen av sjukhusets miljöavdelning i samarbete med chefer från vården samt administrativ verksamhet.

Den andra oktober anordnade Karolinska i samarbete med Varuförsörjningen, Region Skåne samt Stockholms läns landsting en konferens för landsting och leverantörer på temat klimatpåverkan från vårdens förbrukningsmaterial. Fokus inbegrep även miljökravställning vid upphandling, innovation och utveckling av leverantörsdialogen. Konferensen var mycket uppskattad och var ett första steg för framtida leverantörsdialog och miljösmart produktinnovation.

I samband med den interna miljörevisionen senhösten 2013 gick Karolinska över till att använda sig av egna miljörevisorer vid intern miljörevision. Förhoppningen är att nyttjandet av sjukhusets egna internrevisorer ska bidra till en ökad kunskapsöverföring mellan verksamheter samtidigt som den interna kunskapsresursen tas tillvara. Även den interna miljörevisionen genomfördes med gott resultat och endast ett fåtal noterade avvikelser.

Miljöåret 2013 avslutades med ytterligare ett stormöte för sjukhusets miljöinformatörer. Fokus riktades denna gång mot de globala och lokala klimatfrågorna och mötet inleddes av sjukhusets egen Climate Leader Tove Ahlström och en föreläsning med material från *the Al Gore Climate Reality Project*.

Dessa och flertalet andra aktiviteter och projekt genomfördes inom ramen för sjukhusets miljö- och hållbarhetsarbete 2013. Resultaten kan du läsa om i denna redovisning samt ta del av under rubriken Goda exempel.

Mer information om Karolinskas miljöarbete samt miljö- och hållbarhetsprogram finner du på www.karolinska.se/miljo.

Goda exempel

Lågflödesanestesi på Centraloperation i Solna

När patienter sövs inför operation användes vanligen någon av anestesigaserna sevofluran, isofluran och desfluran. Gaserna har stor klimatpåverkan varför Karolinska önskar minska sina utsläpp av dessa. På Centraloperation i Solna har det under 2013 arbetats intensivt med att sänka utsläppen av anestesigaserna. För att uppnå denna målsättning har man vid flertalet operationer övergått till en sövningsteknik med metabolt flöde. Lågflödesanestesi är dokumenterat säkert för patienterna samt minskar gasanvändningen samt klimatpåverkan. Beräkningar har visat på att gasanvändningen minskat med mellan 20-40 % för de olika anestesigaserna och därmed även kostnaderna för vården.

Förlossningen i Solna har tagit bort engångsmuggar och britspappret

Efter att aktivt ha undersökt vilka engångsprodukter man kunde byta ut eller helt ta bort fann Förlossningen i Solna att man både kunde sluta köpa in och använda britspapper samt engångsmuggar. Genom att ta bort britspappret har avdelningen förstärkt sina hygienrutiner och är nu än mer noggrann med att rengöra britsarna mellan patienter än tidigare. Genom att ta bort britspappret sparar Förlossningen dessutom både pengar och arbetstid samt har minskat sin miljö- och klimatpåverkan. Tidigare hade man köpt in ca 125-130 rullar britspapper per år, motsvarande ca 480 kg papper och ett utsläpp av klimatpåverkande växthusgaser om ca. 480 kg CO².

Elavfallsinsamling Huddinge

Den 27 november 2013 genomfördes elavfallsinsamling i Huddinge. Insamlingen hade till syfte att samla in äldre elektronik som ej längre behövdes i verksamheten eller som trots att den var trasig ännu inte kasserats utan stod kvar på hyllor och i förråd.

Insamlingen mötte ett jämt flöde av besökare och resulterade i att totalt sju gallergrindar från MediCarrier fylldes med elavfall för kassation. Två gallergrindar fylldes även med fungerade apparater som efter insamlingen kunde skänkas till bistånd.

Trasigt insamlat material sorterades och det som kunde materialåtervinnas separerades ut i egna kärl, omhändertogs av Karolinskas försörjning och skickades vidare för materialåtervinning.

Glädjande resultat för utbildning i miljö

Under tidigare miljöprogram (2007-2011) fanns mål att medarbetare på Karolinska skulle genomföra miljöutbildning. 2013 finns ej längre mål att medarbetare ska gå miljöutbildning. Däremot har kraven på att medarbetare har tillräcklig kompetens för att kunna undvika onödig miljöpåverkan i sitt dagliga arbete bibehållits och inkluderas idag i sjukhusets riktlinjer. 2013 hade 70 procent av samtliga medarbetare genomfört grundläggande miljöutbildning. 80 procent av sjukhusets läkare hade gått utbildning i läkemedels miljöpåverkan.

Karolinskas miljö och hållbarhetsprogram 2012-2016

Karolinskas Miljö- och hållbarhetsprogram är utarbetat för en period om fem år och bygger på att vi ska genomföra förbättringar inom de områden där vi påverkar miljön mest. Programmet är anpassat för att samspela med sjukhusets vision, värderingar, strategier och uppdrag enligt ägardirektivet.

Vår vision

Patienten alltid först

Vi ger vård av utmärkt kvalitet och säkerhet

Vi är tillgängliga, effektiva och ger våra patienter ett personligt bemötande

Vi är en förebild inom forskning, utveckling och utbildning

Våra värderingar

Ansvar

Vi tar ansvar för våra patienter, uppgifter och varandra. Vi säger ifrån om vi anser att något är fel.

Medmänsklighet

Vi möter våra patienter och varandra med omtanke och respekt. Vi utgår från varje patients unika behov.

Helhetssyn

Vi arbetar tillsammans över gränser för att ge bästa möjliga vård. Vi uppskattar varandras insats och ber om hjälp när det behövs.

Programmet är likaså utformat att samspela med Stockholms läns landstings miljöpolitiska program för perioden 2012-2016, kallat *Miljöutmaning 2016*.

Ambitioner med hållbarhetsarbetet

Karolinska har framgångsrikt arbetat med miljö och hållbarhetsfrågor under närmare ett decennium. Resultaten har varit goda och bidragit till att verksamhetens miljöpåverkan inom flertalet områden. Samtidigt växer förväntningarna på Karolinska som samhällsaktör. Karolinska förväntas bidra till en hållbar utveckling samt kommunicera sina resultat på ett tydligt och transparent vis.

Inkluderat i Karolinskas Miljö- och Hållbarhetsprogram finns tre ambitioner fastlagda– vilka syftar till att öka verksamhetens och varumärkets hållbarhet samt på sikt möta de krav intressenter ställer på Karolinska.

2012-2016 är målsättningen att Karolinska ska öka ambitionsnivån och presentera tydliga mål i samlad form ifrån ett hållbarhetsperspektiv. För perioden 2012 – 2016 innebär det att vi satsar på följande aktiviteter.

- Genomföra en GAP-analys för att kartlägga våra styrkor och svagheter inom hållbarhetsområdet.
- Sammanställa två hållbarhetsredovisningar enligt riktlinjerna i Global Reporting Initiative (GRI).
- Utveckla och tillämpa rutiner för intressentdialog med syfte att rikta insatserna inom hållbarhetsområdet rätt.

Arbete med ambitionerna påbörjades under 2013 och fokus låg på att starta arbetet med att hållbarhetsredovisa. En arbetsgrupp med representanter från flera av sjukhusets stabsavdelningar har satts samman. Gruppen har därefter sammanträtt, diskuterat mål och avgränsning för kommande redovisning samt erhållit kompetensutveckling inom hållbarhetsredovisning enligt GRI. Arbetet kommer att fortsätta under 2014.

Miljömål 2012-2016

Inkluderat i Miljö- och Hållbarhetsprogrammet finns nio stycken miljömål uppdelade i två miljömålsområden; Hälsöfrämjande miljöarbete samt Resurs- och Klimateffektivt. Miljömålsarbetet och de två områdena bygger på två grundsatser fastställda i sjukhusets Miljö- och Hållbarhetsprogram; att ” en god miljö hänger samman med god hälsa” och att ” en långsiktig resurseffektivitet är grunden i allt hållbarhetsarbete”.

Respektive miljömål drivs av en arbetsgrupp med projektledare från miljöavdelningen.

Redovisning miljömålsarbete 2013

Hälsofrämjande miljöarbete

Läkemedel

A.1.1 Minskad miljöpåverkan från läkemedel

Mål: Vi ska minska användningen av utvalda miljöfarliga läkemedel till år 2016.

Delmål: Kvantifiera målvärden för att sätta minskningsmål där det är möjligt och ger bäst effekt.

Basår: 2011.

2012 fastställdes ett minskningsmål, i enlighet med målsättningen att minska användningen av utvalda miljöfarliga läkemedel, att förskrivningen av diklofenak och felodipin skulle minska med 30 procent till år 2016.

Efter utredning 2012 bedömdes likaså hormoninnehållande läkemedel, innefattande bl.a. preventivmedel, som en grupp preparat önskvärd att minska utsläppen av. Ett minskningsmål bedömdes dock ej som lämpligt inom detta område. Målsättningen blev istället att Karolinska ska verka för ökad information gällande patienters kassation av dessa läkemedel.

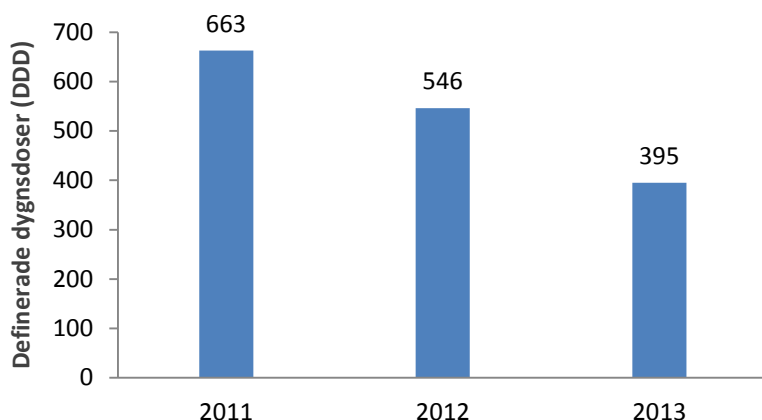
Resultat 2013

Under 2013 har fastställt mål för förskrivningen av diklofenak och felodipin kommunicerats och förankrats i verksamheten varefter flertalet verksamheter har omvandlat det sjukhusövergripande målet till lokala mål och aktiviteter.

Efter 2013 års slut kan det noteras att målsättningen att minska förskrivningen av diklofenak och felodipin med 30 procent redan uppnåtts. Förskrivningen av diklofenak och felodipin har minskat med dryga 40 procent.

Mätningen av förskrivningsutvecklingen kommer att fortsätta under målperioden.

Förskrivna definierade dygnsdoser (DDD) av diklofenak och felodipin per 1000 vårdkontakter och slutenvårdstillfällen

En 30-procentig minskning av förskrivningen av diklofenak och felodipin skulle innebära att antalet definierade dygnsdoser (DDD) skulle uppgå till totalt 465.

I syfte att motverka miljöskada från de miljöstörande hormonläkemedlen har Stockholms läns landsting lanserat en informationsbroschyr om hur man på bästa sätt hanterar hormonläkemedel. Arbetsgruppen på Karolinska har under 2013 arbetat aktivt med att kommunicera och sprida broschyren i verksamheten.

A.1.2. Optimerad antibiotikaanvändning

Mål: Karolinska Universitetssjukhuset ska minska risken för uppkomst och spridning av antibiotikaresistens i miljön genom att optimera användningen av antibiotika till 2016.

Delmål: Definiera i vilken grad sjukhuset kan bidra till nationella mål för en rationell antibiotikaanvändning.

Basår: 2011.

2012 utreddes Karolinskas möjlighet att bidra till de nationella målen för rationell antibiotikaanvändning. Sjukhusets STRAMA-grupp, vilken arbetar för en rationell antibiotikaanvändning på sjukhuset, fick i uppdrag att genom sitt fortsatta arbete driva målarbetet med fokus på optimerad antibiotikaanvändning.

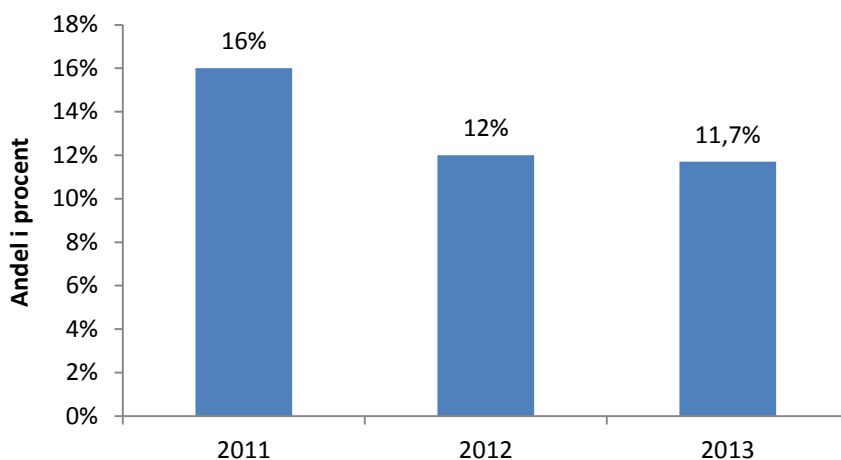
Karolinska fastställde även målsättningen att minskning av användningen, innefattande förskrivning och rekvisition, av fluorokinoloner och cefalosporiner i förhållande till den totala användningen av antibiotika, från 16 procent 2011 till 11 procent 2016.

Resultat 2013

I syfte att uppnå önskad minskning har målsättningen och målarbetet under 2013 kommunicerats till sjukhusets verksamheter.

Förskrivning och rekvisition av fluorokinoloner och cefalosporiner i förhållande till den totala användningen av antibiotika har 2013 minskat från 16 procent 2011 till 11,7 procent. Målet att minska användningen med fem procentenheter till 2016 har uppnåtts till 86 %.

Andel förskrivna och rekvirerade definierade dygnsdoser (DDD) cefalosporiner och fluorokinoloner av total antibiotika

A. 1.3 Säker och kostnadseffektiv läkemedelshantering minskar mängden läkemedelsavfall

Mål: 15% minskning av avfall i kategorin cytostatika och läkemedelsförorenat avfall till 2016.

Mätetal: Kg avfall i kategori cytostatika och läkemedelsförorenat avfall.

Basår: 2011.

Ändrade operationsmetoder har inneburit en ökad användning av cytostatika samt antibiotika vid operationer. Metoderna har medfört att målsättningen att minska avfallet i kategorin cytostatika och läkemedelsförorenat avfall till 2016 ej länge bedöms som uppnåbart.

Med detta som bakgrund har mål A 1.3 under 2013 omvandlats till en aktivitet i Karolinskas Miljö- och Hållbarhetsprogram. Arbetsgruppen som tidigare drev målarbetet har istället fått uppdraget att verka för att öka följsamheten till ”Guide för hantering av läkemedelsavfall”, i syfte att skapa en säkrare och mer kostnadseffektiv hantering av läkemedelsavfall.

Resultat 2013

Arbetsgruppen har under 2013 lagt fokus på kommunikation i syfte att öka följsamheten till sjukhusövergripande avfallsinstruktioner. Gruppen har likaså utarbetat en checklista för genomförande av avfallsrund samt påbörjat planering av en pilot att införa streckodsmärkning (EAN-koder) av Karolinskas kärl för vårdens specialavfall.

Mängden cytostatika och läkemedelsförorenat avfall följs löpande upp i samband med uppföljningen av övriga miljönyckeltal.

Kemiska ämnen

A.2.1 Vi ska minska användningen av hälso- och miljöfarliga ämnen

Mål: Vi ska minska användningen av giftiga¹ ämnen och CMR²-ämnen med 70 procent till 2016.

Mätetal: Kg-L giftiga+ CMR-ämnen som köps in.

Basår: 2007.

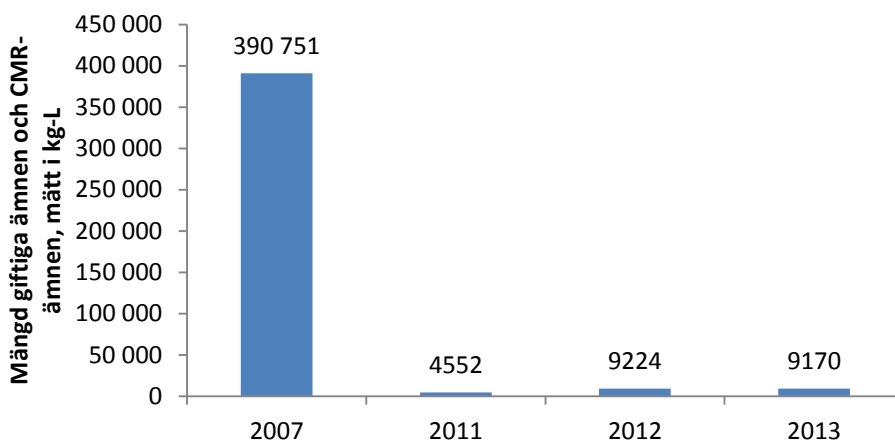
Karolinska önskar fortsätta det lyckosamma utfasningsarbetet av giftiga ämnen och CMR-ämnen som utförts under perioden 2007-2011, i enlighet med landstingets miljöpolitiska program *Miljö Steg 5* samt Karolinska miljöprogram för perioden.

Resultat 2013

Uppföljningen av användningen av kemiska ämnen på sjukhuset sker i samband med den årliga inventeringen vilken genomförs under perioden januari till februari.

Efter avslutad inventering 2014³ kan det konstateras att mängden kemikalier och kemiska produkter innehållande giftiga ämnen och CMR-ämnen inte förändrats nämnvärt under 2013. Under året (2013) hanterades 9170 kg-L uppdelat på 1801 kemikalier. Under föregående år, 2012, hanterades 9224 kg/L uppdelade på 1918 inventerade kemikalier. Mängden kemiska produkter matchande listan för giftiga ämnen och CMR-ämnen var 2007 närmare 400 000 kg-L. Relativt 2007 har mängden giftiga ämnen samt CMR-ämnen minskat med dryga 97 procent.

Utfall mängd kemiska produkter 2011-2013 samt basåret 2007

¹ Avser ämnen med riskfraser R26,R27,R28,R45,R46,R49,R50/53,R51/53,R60,R61 enligt 67/548/EEG och H300, H310, H330,H340,H350,H360,H370,H410,H411 enligt 1272/2008/EG eller dessa risker i kombination med andra mindre farliga.

² CMR-ämnen står för cancerframkallande, mutagena (genotoxiska) och reproduktionstoxiska ämnen som har så allvarliga egenskaper att människor inte bör exponeras för dem.

³ 2014 års inventering visar 2013 års kemikalieanvändning.

A.2.2 Vi ska minska användningen av förbrukningsvaror som innehåller PVC och ftalater

Mål: Mängden PVC och ftalater i inköpta varor ska minska med 25 procent till 2016.

Mätetal: Kg PVC i inköpta produkter, kg ftalater i inköpta produkter.

Basår: 2011.

År 2012 påbörjades arbetet med att utreda om nya produktgrupper skulle läggas till de tidigare utvalda grupperna innehållande PVC och ftalater, fastställda i tidigare miljöprogram.

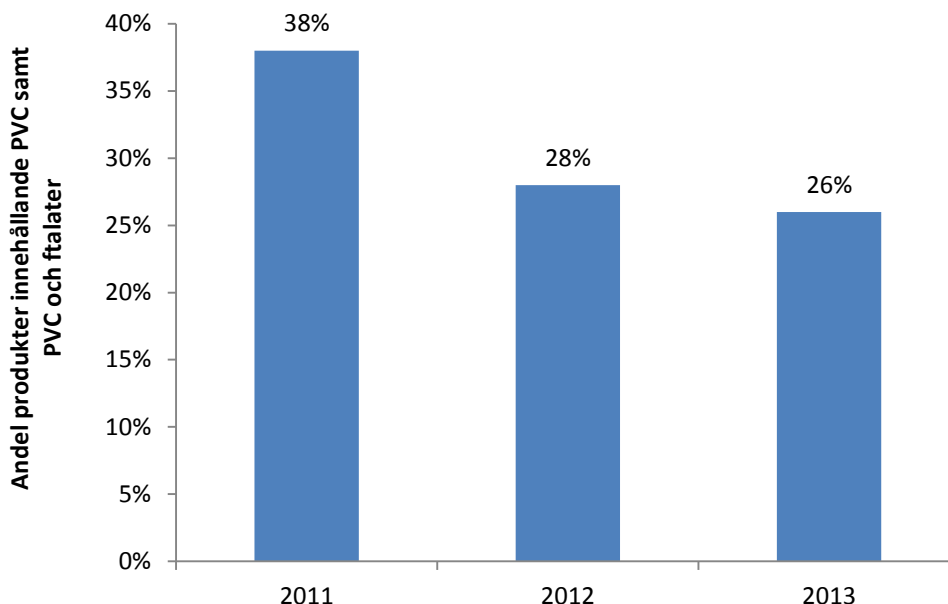
2013 bestämdes slutligen att miljömålet skall följas upp genom att följa inköpen av varor från produktgrupperna; infusionsaggregat, narkos- och oxygenmasker, närings- och mag/tarmsonder, sugkatetrar, sugset, sugslangar, tappningskatetrar samt urinkatetrar.

Resultat 2013

Sedan 2011 har andelen inköpta produkter innehållande PVC och ftalater samt enbart PVC inom de utvalda grupperna minskat från 38 procent till 26 procent. Minskningen innebär att andelen PVC och ftalater i inköpta varor inom utvalda grupper minskat med 30 procent.

2013 har således målet att minska inköpen av produkter innehållande PVC och ftalater samt enbart PVC med 25 procent uppnåtts.

Andel produkter innehållande PVC samt PVC och ftalater inom 8 utvalda produktgrupper

Resurs- och klimateffektivt

Materialresurser

B.1.1 Vi ska använda våra förbrukningsvaror mer effektivt

Mål: Vi ska minska användningen av utvalda engångsprodukter med 20 procent till 2016.

Delmål: Definiera vilka engångsprodukter som ska minskas.

Mätetal: Kg material i inköpta produkter (utvalda artikelgrupper)/vårdtillfälle.

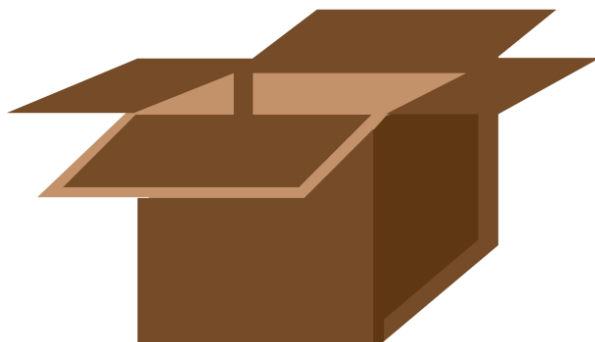
Basår: 2011.

2012 identifierades fem produktgrupper av engångsmaterial vilka ansågs extra prioriterade att arbeta med inom ramen för Karolinskas målarbete med fokus på engångsprodukter. Dessa fastslogs till; engångsinstrument och set, sjukvårdsartiklar för engångsbruk, engångskläder, textil och skydd, förbrukningsmaterial samt papper och blanketter.

Resultat 2013

Arbetsgruppen, vilken drivit målarbetet med fokus på engångsprodukter, har under 2013 sjukhusövergripande kommunicerat miljömålet innefattande identifierade utvalda grupper/produkter i syfte att förankra arbetet och dess betydelse inom verksamheterna.

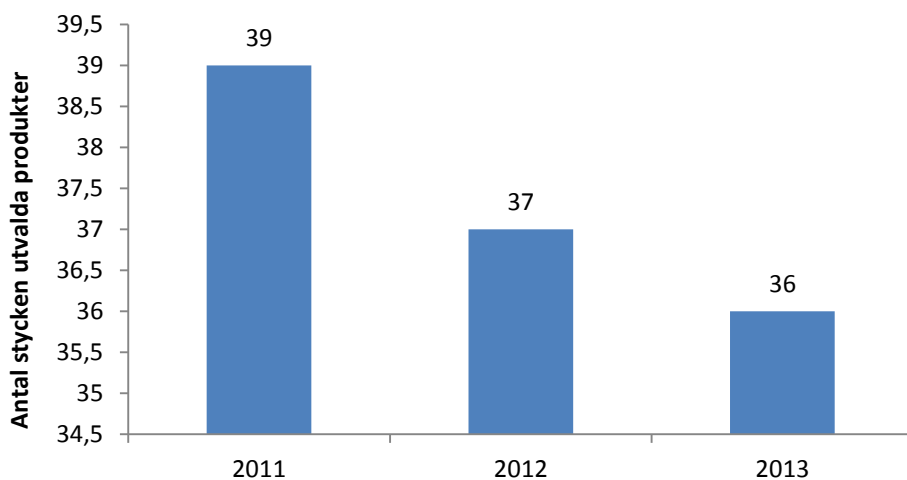
Kommunikationsinsatser med fokus på att få verksamheter att utifrån sina förutsättningar och behov utveckla arbetssätt och genomföra inköp i linje med fastställda miljömål har gett resultat och verksamheterna har inkluderat arbete i form av lokala miljömål i den egna verksamheten.

Information om värdet av att genomföra miljömarta inköp och minska inköpen av engångsmaterial har inkluderats i utbildning för inköpare/beställare, så att dessa ska ha tillräckliga kunskaper för att kunna göra miljömarta produktval i linje med fastställda miljömål.

Inköpen av utvalda produkter har sedan första kvartalet 2013 kunnat följas upp per månad med stöd av nytt uppföljningsverktyg.

Antal inköpta utvalda engångsprodukter per vårddag och -kontakt

2013 har inköpen av utvalda engångsprodukter minskat med åtta procent jämfört med basåret 2011. Förbrukningen av kontorspapper har minskat med 13 procent jämfört med 2011.

B.1.2 Vi ska hantera våra restprodukter så att de skapar nytta

- Mål:** Vi ska öka källsorteringsgraden till 30 procent.
- Delmål:** Matavfall ska samlas in och användas för biogasproduktion.
- Mätetal:** Källsorteringsgrad.
- Basår:** 2011.

Källsortering av avfall möjliggör materialåtervinning och minskar resursförbrukningen inom verksamheten men målsättningen har även varit att låta restprodukter skapa nytta, bland annat genom direkt återvinning eller återbruk av möbler och utrustning.

År 2012 tillsattes en arbetsgrupp med uppgift att undersöka förutsättningar för införande av ett återbruk av kasserade möbler. Arbetet pågick under 2012 och har fortsatt under 2013.

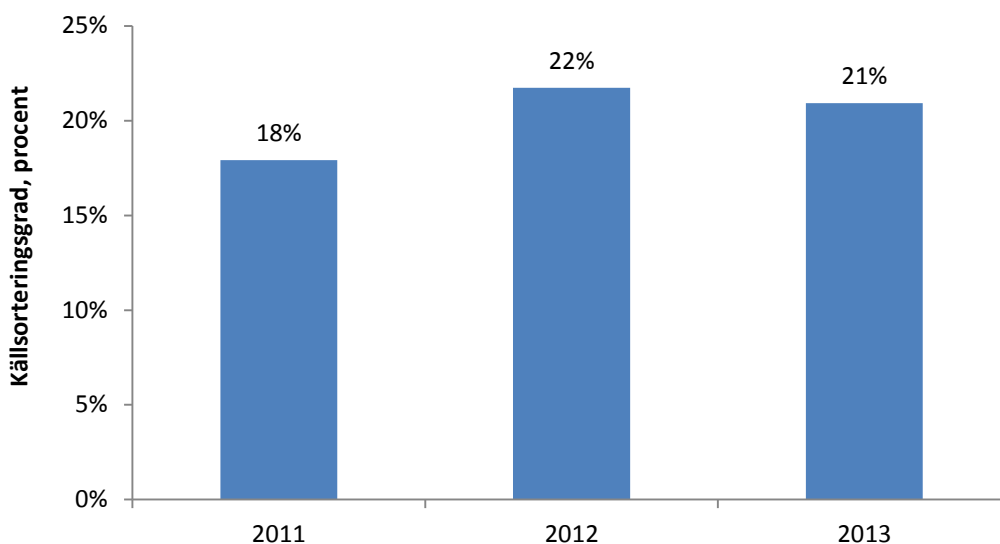
Resultat 2013

I samarbete med SLL Miljö påbörjade Karolinska under hösten 2013 framtagandet av landstingsövergripande webbsida – början till landstingets egna blockettjänst.

Webbsidan och tjänsten planeras införas under 2014 och i ett första skede ska samtliga med e-postadress *karolinska.se* kunna lägga in objekt som återanvändas.

Under 2013 har Akutkliniken och AnOpIva-kliniken i Huddinge deltagit i ett projekt med insamling av hårda plastförpackningar, plastfilm och plastprodukter. Syftet var bland annat att undersöka vilka plastflöden från sjukvården som skulle kunna återvinnas i dagens plaståtervinningssystem. Projektet föll väl ut och samarbete med fastighetsförvaltare och avfallsentreprenör att förändra insamlingsystemet på sjukhuset har påbörjats.

Källsorteringsgrad sammantaget för Solna och Huddinge 2011-2013

Utsläpp av klimatpåverkande gaser

B.2.1 Vi ska minska vår klimatpåverkan

Mål: Utsläppen av klimatpåverkande gaser ska minska med 30 procent till år 2016.

Delmål: Skapa metod och förutsättningar för att följa upp målet.

Mätetal: Koldioxidekvivalenter/vårdtillfälle.

Basår: 2012.

2012 genomförde Karolinska en resvaneundersökning bland sjukhusets ca 15 500 medarbetare. Undersökningen lade grunden för arbetet med att minska sjukhusets utsläpp av klimatpåverkande gaser från resor och transporter.

Resultat 2013

Som en följd av undersökningen påbörjade arbetsgruppen, för målarbetet med fokus på klimatpåverkande gaser, 2013 arbetet med en reseriktlinje. Riktlinjen syftar bland annat till att motverka sjukhusets ökande klimatgasutsläppen från flygresor, vilka synliggjordes genom resvaneundersökningen.

Reseriktlinjen förväntas bli fastställd under 2014.

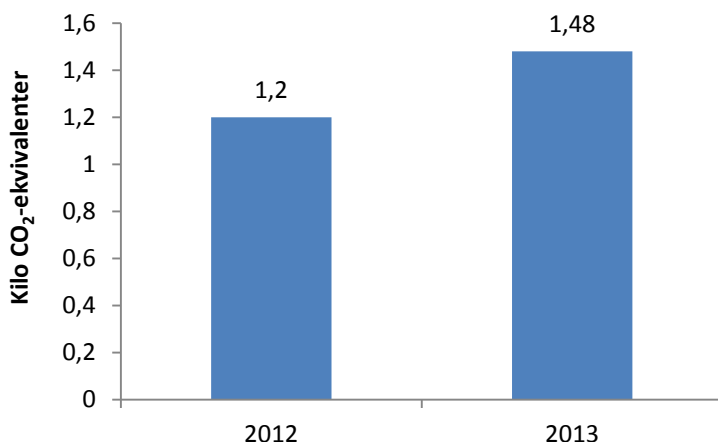
För att minska utsläppen från tjänsteresor har arbetsgruppen likaså deltagit i upphandling av pendlarbuss mellan Solna och Huddinge och då ställt miljökrav för att förbättra miljöprestandan i framtiden.

Ny pendlarbuss förväntas vara i drift vid halvårsskiftet 2014.

Under 2013 har även stort fokus legat på att få fram tillförlitlig statistik för utsläpp av koldioxid från sjukhusets verksamhet. Uppföljningssystemet för inköp av anestesigaser ändrades dock under 2013 vilket medförde svårigheter att få ut korrekt statistik.

Klimatpåverkan beräknad i kg koldioxidekvivalenter från resor och lustgas, beräknat per vårdkontakter och slutenvårdstillfälle

Utsläppen av klimatpåverkande gaser från verksamheten Karolinska visar dock på en negativ trend vilken delvis beror på att resandet med flyg fortsätter att öka samt att lustgasdestruktionsanläggningen i Solna varit avstängd under 5 månader under 2013.

I uppföljningen 2013 ingår tjänsteresor med tåg och flyg samt utsläpp av lustgas.

Energi

B.3.1 Vi ska minska vår energianvändning

Mål: Vi ska minska vår energianvändning för uppvärmning, kylning och el med 10 procent till 2016.

Mätetal: kWh/m².

Basår: 2011.

Målsättningen att minska energianvändning för uppvärmning, kylning och el med 10 procent är högt satt. Att uppnå målsättningen kräver både åtgärder inom fastighetsbestånd och medarbetarnas beteende. Fastighetsförändringar å sin sida styrs främst av åtgärder planerade och utförda av fastigheternas förvaltare vilken till övervägande del är Locum AB och är för Karolinska svåra att påverka. Beteenden å andra sidan styrs av medarbetarna själva, deras motivation, kunskaper och företagskulturen varför det är prioriterat att arbeta med beteendemönster inom sjukhuset.

Resultat 2013

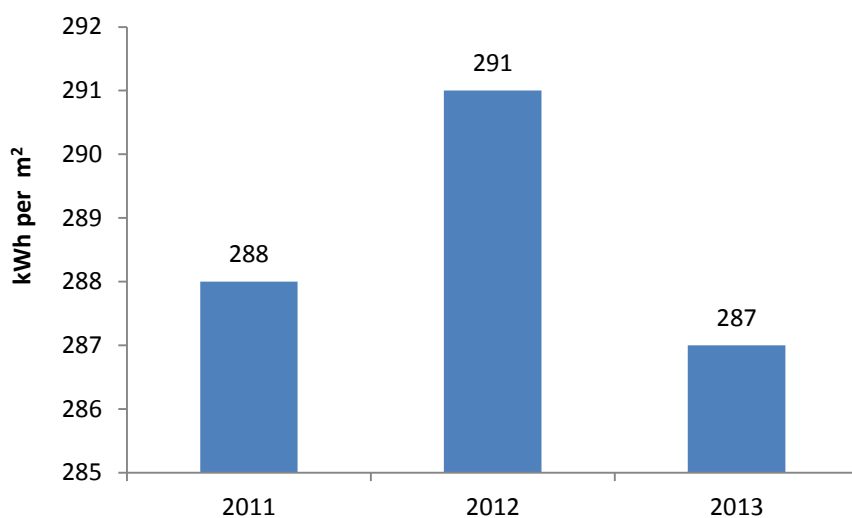
I syfte att skapa positiva beteendeförändringar har arbetsgruppen för energimålet fortsatt genomföra energironder inom verksamheten i Solna och Huddinge. 2013 genomfördes

närmare trettio energironder av arbetsgruppen. Ytterligare ronder har utförts av divisionernas miljösamordnare.

2013 deltog Karolinska för sjätte året i rad i den globala klimatkampanjen Earth Hour.

Utförda kommunikationsinsatser och energironder till trots har energianvändningen endast minskat marginellt under 2013. Utvecklingen bedöms vara ett resultat av problem med fasta installationer samt installation av ny, energikrävande medicinteknisk utrustning.

Energianvändning, kWh per m² och år

Sammanfattning måluppfyllelse 2013

Måluppfyllelsen av Miljö- och Hållbarhetsprogrammet 2012-2016 sammanställs i ett miljöindex (se tabellen nedan).

Indexberäkningarna baseras dels på uppsatt målvärde för 2016 men även arbetsprocessen för att nå uppsatta mål. Vissa av Miljö- och Hållbarhetsprogrammets mål bedöms kunna uppnås linjärt medan andra mål bedöms kunna uppnås snabbare alternativt lite långsammare med en längre respektive kortare startsträcka. Baserat på dessa antaganden anpassas målvärdena per år i indexberäkningen.

I tabellen nedan visas utfallet i enlighet med fastställd utvecklingskurva för 2013. Index redovisas per mål och för programmet i sin helhet.

Röda resultat visar på att utvecklingen ej följer fastställd målsättning.

Tabell: Resultat 2013 – Miljöindex

Miljömål	Andel av målen som uppnåtts tom 2013	
Minska användningen av felodipin och diklofenak samt uppmärksamma miljöproblematiken med hormonläkemedel.	100 %	
Minska förskrivningen av fluorokinoloner och cefalosporiner.	86 %	
15 procents minskning av avfall i kategorin cytostatika och läkemedelsförorenat avfall till 2016. ⁴	-	
Vi ska minska användningen av giftiga ämnen och CMR-ämnen med 70 procent till 2016.	100 %	
Minskning av inköpta varor innehållande ftalater och/eller PVC per vård dag och vårdkontakt.	100 %	
Vi ska minska användningen av utvalda engångsprodukter med 20 procent till 2016.	32 %	
Vi ska öka källsorteringsgraden till 30 procent.	25 %	
Sjukhuset ska minska sin klimatpåverkan med 30 procent till år 2016.	0 %	
Vi ska minska vår energianvändning för uppvärmning, kylning och el med 10 procent till 2016.	3 %	
Andel uppnådda mål (Miljöindex)	56 %	

⁴Målet för cytostatika och läkemedelsförorenat avfall följs ej längre upp inom ramarna för sjukhusets målarbete då målet omformulerats och omvandlats till en aktivitet.